

DANA DOBRIN-FATOL

DREPTURILE
ȘI OBLIGAȚIILE PĂRINȚILOR
ÎN CAZUL SEPARĂRII

□ părinți necăsătoriți □ nu locuiesc împreună □ părinți divorțați

Cuprins

Capitolul I. Familia	1
1. Cum definește legislația românească noțiunea de „familie”?	1
1.1. Cum au evoluat în timp normele legislative privind familia	3
1.2. Definirea noțiunilor din materia familiei folosite de legislația română	8
1.3. Principiile care reglementează raporturile de familie	15
2. „Familia” în reglementări internaționale	16
2.1. Jurisprudență europeană	18
3. Noțiunea de „familie” în sens larg	21
3.1. Conviețuirea familială	22
3.1.1. Uniunea liberă	24
3.1.2. Relațiile înregistrate	25
Capitolul al II-lea. Rudenia	27
1. Ce este rudenia?	27
1.1. Istoric al reglementării	27
2. Tipurile de rudenie	29
3. Gradul de rudenie	30
4. Rudenia în cazul adopției	32
5. Afinitatea	33
6. Rudenia – impediment la căsătorie	34
7. Dovada rudeniei	36
Capitolul al III-lea. Filiația	39
1. Ce este filiația?	39
2. Felurile filiației	39
2.1. Filiația firească, civilă și artificială	40
2.2. Filiația față de mamă și filiația față de tată	40
2.2.1. Filiația față de mamă	40
2.2.2. Filiația față de tată	41
2.3. Filiația din căsătorie și în afara căsătoriei	42
3. Moduri de stabilire a filiației	43
3.1. Stabilirea filiației față de mamă prin înregistrarea nașterii	43
3.1.1. Posesia de stat	47
3.2. Stabilirea paternității prin prezumția de paternitate	52
3.2.1. Prezumția de paternitate	52

3.3. Recunoașterea copilului _____	55
3.3.1. Ce este recunoașterea? _____	56
3.3.2. Cine poate face recunoașterea? _____	58
3.3.3. Procedura întocmire ori modificare a actelor în caz de recunoaștere _____	58
3.3.4 Când poate fi recunoscut copilul? _____	62
3.3.5. Care sunt formele recunoașterii? _____	63
3.3.6. Efectele recunoașterii _____	65
3.3.7. Poate fi făcută recunoașterea de către părintele minor? _____	67
3.3.8. Ce determină nulitatea recunoașterii copilului? _____	68
3.3.9. Poate fi contestată recunoașterea filiației? _____	73
3.4. Hotărârile judecătorești privind filiația _____	76
3.4.1. Părțile în acțiunile privind filiația _____	76
3.4.2. Termenul în care pot fi introduse cererile _____	77
3.4.3. Unde se introduc cererile – instanța competentă _____	79
3.4.4. Probele în acțiunile privind filiația _____	81
3.4.5. Renunțarea la drept și renunțarea la judecată _____	83
3.4.6. Timbrajul cererilor privind filiația _____	84
3.4.7. Prevederi obligatorii în acțiunile privind filiația _____	84
3.4.8. Procedura de judecată. Dispozițiile privind prima zi de judecată/înfățișare _____	85
3.4.9. Hotărârile judecătorești privind filiația _____	86
4. Dovada filiației _____	87

Capitolul al IV-lea. Tipuri de acțiuni privind filiația _____ 93

1. Contestarea filiației _____	93
1.1. Cadrul legal _____	93
1.2. Părțile în acțiune _____	94
1.3. Termenul de introducere a acțiunii _____	95
1.4. Probele în acțiunea în contestarea filiației _____	95
1.5. Contestarea filiației față de mamă _____	96
1.6. Contestarea filiației față de tată _____	97
2. Stabilirea maternității _____	99
2.1. Cadrul legal _____	99
2.2. În ce condiții se poate introduce acțiune în stabilirea maternității _____	99
2.3. Părțile în acțiune _____	100
2.4. Termenul de introducere a acțiunii _____	100
3. Stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei _____	102
3.1. Cadrul legal _____	102

3.2. Părțile în acțiune _____	103
3.3. Termenul în care poate fi introdusă acțiunea _____	103
3.4. Probele în acțiunea de stabilire a paternității _____	104
3.5. Dreptul la despăgubiri al mamei față de tată _____	105
4. Acțiunile în tăgăduirea paternității față de tatăl din căsătorie _____	107
4.1. Acțiunea în tăgada paternității _____	107
4.1.1. Cadrul legal _____	107
4.1.2. Părțile acțiunii în tăgada paternității _____	108
4.1.3. Termenul de introducere a acțiunii în tăgada paternității _____	109
4.1.4. Prescripția acțiunii în tăgada paternității _____	111
4.1.5. Unde se introduce acțiunea în tăgada paternității? _____	120
4.1.6. Obligația de întreținere a minorilor pe durata judecării acțiunii în tăgada paternității _____	124
4.2. Contestarea filiației față de tată _____	127

Capitolul al V-lea. Reproducerea umană asistată

medical cu terț donator _____	129
1. Noțiune _____	129
2. Cadrul legal _____	130
3. Condiții pentru a apela la această procedură _____	130
4. Filiația în situația reproducerii umane asistate medical _____	131
5. Contestarea filiației _____	131
6. Răspunderea tatălui în cazul nerecunoașterii copilului _____	132
7. Relațiile dintre copil și tată _____	132
8. Confidențialitatea informațiilor _____	133
9. Documentele prin care se dovedește filiația _____	141

Capitolul al VI-lea. Autoritatea părintească _____

1. Generalități privind conținutul autorității părintești _____	142
2. Drepturile copilului _____	147
2.1. Principiile care asigură respectarea și garantarea drepturilor copilului _____	148
2.1.1. Principiul interesului superior al copilului _____	149
2.1.2. Egalitatea în drepturi a copiilor _____	154
3. Durata autorității părintești _____	155
4. Exercițarea autorității părintești _____	156
4.1. Calea amiabilă privind exercițarea autorității părintești _____	160
5. Acțiunile privind autoritatea părintească – generalități _____	163
5.1. Tipuri de acțiuni privind autoritatea părintească _____	163

5.2. Părțile în acțiunile privind autoritatea părintească _____	164
5.3. Termenul de introducere a cererilor _____	164
5.4. Unde se introduc cererile – instanța competentă _____	166
5.5. Probele administrate în acțiunile privind autoritatea părintească _____	169
5.6. Timbrajul cererilor privind exercitarea autorității părintești _____	170
5.7. Cererea pentru emiterea unei ordonanțe președințiale ____	171
5.8. Situațiile în care este obligatorie o hotărâre judecătorească pentru a se stabili modalitatea de exercitare a autorității părintești _____	174
6. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte __	176
6.1. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte în cazul divorțului, desființării căsătoriei și a separării părinților _____	178
6.2. Exercițarea autorității părintești în cazul decesului unuia dintre părinți _____	188
6.3. Exercițarea autorității părintești în cazul decăderii din drepturi a unuia dintre părinți _____	189
6.4. Exercițarea autorității părintești în cazul instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale _____	189
6.5. Exercițarea autorității părintești în cazul în care unul dintre părinți este în imposibilitate de a își exprima voința ____	193

Capitolul al VII-lea. Drepturile și îndatoririle specifice autorității părintești

1. Stabilirea și schimbarea numelui copilului _____	196
1.1. Cadrul legal _____	196
1.2. Numele copilului din căsătorie _____	197
1.3. Numele copilului din afara căsătoriei _____	198
1.4. Schimbarea numelui copilului _____	198
1.5. Schimbarea numelui în cazul stabilirii filiației față de celălalt părinte _____	199
1.6. Schimbarea numelui în cazul admiterii unei cereri de contestare a filiației ori de tăgadă a paternității _____	200
1.7. Schimbarea numelui în cazul căsătoriei copilului minor _____	204
1.8. Schimbarea numelui pe cale administrativă _____	204
2. Stabilirea și schimbarea locuinței copilului _____	207
2.1. Stabilirea locuinței copilului _____	207
2.2. Schimbarea locuinței copilului _____	208

2.3. Schimbarea locuinței fără acordul celuilalt părinte ori al instanței _____	210
2.4. Cererea de schimbare a locuinței copilului _____	210
3. Contribuția la creșterea și educarea copilului _____	215
3.1. Cadrul legal _____	215
3.2. Persoanele care datorează întreținere _____	215
3.3. Cui se datorează întreținerea _____	220
3.4. Când se datorează întreținere _____	220
3.5. Scutirea părintelui de la plata întreținerii _____	222
4. Pensia de întreținere _____	223
4.1. Perioada pentru care se datorează întreținere unui copil _____	223
4.2. Stabilirea pensiei de întreținere pe cale amiabilă _____	223
4.3. Stabilirea pensiei de întreținere pe cale judiciară _____	224
4.4. Modificarea pensiei de întreținere _____	224
4.5. Renunțarea benevolă la pensia de întreținere _____	225
4.6. Quantumul pensiei de întreținere _____	225
4.7. Executarea obligației de întreținere _____	226
4.8. Părintele care datorează pensie de întreținere mai multor copii _____	226
4.9. Neplata pensiei de întreținere _____	227
5. Dreptul de a avea legături personale cu copilul _____	227
6. Bunurile copilului. Administrarea bunurilor copilului _____	238
7. Deplasarea copilului în străinătate _____	239
7.1. Situațiile în care un minor poate părăsi țara _____	243
7.2. Documentele de călătorie _____	243
7.2.1. Eliberarea actului de identitate _____	244
7.2.2. Eliberarea pașaportului minorului _____	245
7.2.3. Soluționarea situației în care celălalt părinte refuză să își dea acordul pentru deplasare _____	246
7.2.4. În ce condiții se poate obține o hotărâre de suplinire a consimțământului celuilalt părinte? _____	246
7.3. Părăsirea țării de către minorul însoțit de ambii părinți _____	253
7.4. Părăsirea țării de către minorul însoțit doar de către unul dintre părinți _____	253
7.4.1. Declarația privind deplasarea minorului _____	255
7.4.2. Când nu este necesară declarația celuilalt părinte _____	256
7.4.3. Situații excepționale în care se permite ieșirea din România _____	256

7.5. Părăsirea țării de către minorul însoțit de o altă persoană _____	256
7.6. Refuzul părintelui de a își da acordul pentru părăsirea țării de către copilul său minor în contextul pandemiei Covid-19 _____	257
8. Alte drepturi și îndatoriri ale părinților _____	261
8.1. Stabilirea și păstrarea identității copilului _____	261
8.2. Religia copilului _____	267
8.3. Supravegherea copilului _____	271
8.4. Relațiile sociale ale copilului _____	273
8.5. Educația copilului _____	277
8.6. Dreptul de a cere înapoierea copilului de la alte persoane _____	281
8.7. Dreptul de a consimți la adopția copilului _____	282
8.8. Dreptul de a consimți la căsătoria copilului _____	283
8.9. Dreptul de a lua măsuri disciplinare _____	287
9. Drepturile părintelui minor _____	289
10. Legea aplicabilă autorității părintești și protecției copilului în situațiile cu elemente de extraneitate _____	292

Capitolul al VIII-lea. Sancțiuni aplicate părinților pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor părintești _____

296

1. Exercitarea autorității părintești de către alte persoane _____	296
1.1. Plasamentul _____	297
1.2. Plasamentul în regim de urgență _____	298
1.3. Măsura de supraveghere specializată _____	300
2. Decăderea din drepturile părintești _____	300
2.1. Ce este decăderea din drepturile părintești? _____	300
2.2. Motive care justifică decăderea din drepturile părintești _____	301
2.2.1. Relele tratamente aplicate minorului _____	301
2.2.2. Consumul de alcool sau stupefiante _____	304
2.2.3. Purtarea abuzivă și neglijența _____	306
2.2.4. Atingerea gravă a intereselor copilului _____	318
2.3. Cine poate cere decăderea din drepturile părintești _____	318
2.4. Cât durează măsura decăderii din drepturile părintești? _____	321
2.5. Procedura de dispunere a decăderii din drepturile părintești _____	321
2.6. Întinderea decăderii din drepturile părintești _____	325

2.7. Obligația de plată a pensiei de întreținere _____	327
2.8. Situația copilului cu ambii părinți decăzuți din drepturile părintești _____	327
2.9. Redarea exercițiului drepturilor părintești _____	333
3. Răspunderea civilă a părinților pentru faptele copiilor lor _____	335
4. Interzicerea drepturilor părintești _____	336
5. Faptele penale specifice materiei exercitării autorității părintești _____	338
5.1. Abandonul de familie _____	338
5.2. Relele tratamente aplicate minorului _____	345
5.3. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului _____	348
6. Situația copilului cu părinți plecați în străinătate _____	360
Capitolul al IX-lea. Executarea hotărârilor judecătorești și a convențiilor privind copiii _____	366
1. Dispoziții generale _____	366
2. Hotărârile privind filiația _____	368
3. Hotărârile privind autoritatea părintească _____	370
3.1. Generalități _____	370
3.2. Executarea hotărârilor privind numele _____	371
3.3. Executarea hotărârilor privind stabilirea locuinței minorului, darea în plasament, înapoierea minorului de către persoana care îl ține fără drept, exercitarea dreptului de a avea legături personale cu minorul _____	371
4. Etape ale executării silite _____	372
5. Refuzul minorului _____	374
6. Refuzul debitorului de a executa obligațiile _____	375
7. Executarea hotărârilor privind pensia de întreținere _____	376
Bibliografie _____	379

DANA DOBRIN-FATOL

DREPTURILE
ȘI OBLIGAȚIILE PĂRINȚILOR
ÎN CAZUL SEPARĂRII

□ părinți necăsătoriți □ nu locuiesc împreună □ părinți divorțați

Capitolul al IV-lea. Tipuri de acțiuni privind filiația

Stabilirea unei filiații corecte face parte din dreptul copilului la stabilirea și păstrarea identității sale, unul dintre drepturile fundamentale, instituite de Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Conform art. 9 al acestei legi, copilul are dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat de aceștia. Acest drept poate fi apărat prin acțiuni în instanță specifice, mai exact prin acțiuni privind filiația.

Acțiunile privind filiația au ca scop înlăturarea unei filiații stabilite eronat fie prin efectul legii (spre exemplu, situația în care paternitatea a fost stabilită prin efectul unei prezumții de paternitate ce nu corespunde adevărului biologic), fie din alte motive (spre exemplu, o eroare a persoanei care a întocmit actul de naștere ori certificatul de naștere). Aceste acțiuni sunt completate în majoritatea cazurilor de acțiuni în stabilirea unei filiații corecte.

Codul civil reglementează un număr de cinci acțiuni privind filiația. Acestea au unele elemente comune, dar și particularități pe care le vom trata în secțiunea aferentă fiecărei acțiuni în parte.

Regula este aceea că *atât timp cât o legătură de filiație legal stabilită n-a fost contestată în justiție, nu se poate stabili, pe nicio cale, o altă filiație.*

Acțiunile privind filiația sunt:

1. contestarea filiației;
2. stabilirea maternității;
3. stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei;
4. tăgada paternității;
5. contestarea filiației față de tată.

1. Contestarea filiației

1.1. Cadrul legal

Codul civil – Art. 421. *Acțiunea în contestația filiației*

(1) Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesia de stat.

(2) În acest caz, filiația se dovedește prin certificatul medical constatator al nașterii, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiației sau, în lipsa

certificatului ori în cazul imposibilității efectuării expertizei, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesia de stat.

(3) Cu toate acestea, dovada filiației nu se face prin martori decât în cazul prevăzut la art. 411 alin. (3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acțiunea formulată.

Art. 421 reglementează situația în care un copil are un act de naștere ce menționează ca părinte o anumită persoană, însă este crescut de o altă persoană, ce se comportă față de acesta ca și cum ar fi copilul său, precum și modalitatea de contestare a filiației acestui copil. Utilitatea practică a acestei acțiuni este dată de multiplele consecințe ale filiației, multiplele drepturi și obligații ale părinților față de copii și ale copiilor față de părinți, drepturi și obligații ce trebuie exercitate între rudele firești ori adoptive.

Această acțiune poate privi atât filiația față de mamă, cât și față de tată și poate fi pornită de orice persoană interesată, oricând, fiind una dintre cele mai generale acțiuni privind filiația.

1.2. Părțile în acțiune

Acțiunea în contestarea filiației poate fi pornită de orice persoană interesată.

Codul de procedură civilă – Art. 33. *Interesul de a acționa*

Interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual. Cu toate acestea, chiar dacă interesul nu este născut și actual, se poate formula o cerere cu scopul de a preveni încălcarea unui drept subiectiv amenințat sau pentru a preîntâmpina producerea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara.

Interesul celui ce pornește acțiunea trebuie să fie^[1]:

– determinat – presupune că apelarea la un mijloc procesual ce intră în conținutul acțiunii civile poate fi justificată de un avantaj, de un folos practic concret;

– legitim – nu contravine legii sau regulilor de conviețuire socială (bunelor moravuri);

– personal – folosul practic trebuie să îl vizeze pe cel care recurge la forma procedurală, iar nu pe altcineva;

[1] G. BOROI, M. STANCU, *op. cit.*, 2020, pp. 43-44.

– născut și actual, iar nu eventual – să existe în momentul în care se exercită acțiunea civilă (forma procedurală concretă), în sensul că partea s-ar expune la un prejudiciu numai dacă nu ar recurge în acel moment la acțiune (la forma concretă de manifestare a acțiunii).

Ar putea fi **titular** al cererii:

- copilul a cărui filiație este contestată;
- oricare dintre părinții aparenti ori firești/reali;
- alte persoane care ar putea avea un interes, precum moștenitorii părinților aparenti.

Consider că justificarea interesului copilului ori a părinților firești/pre-supuși ai acestuia nu trebuie să fie neapărat analizată în cazul promovării unei acțiuni, fiind întotdeauna în interesul acestor persoane contestarea unei filiații care nu corespunde adevărului. Însă, în cazul altor persoane interesul trebuie dovedit. Spre exemplu, se poate considera că interesul există în cazul moștenitorilor părinților firești, moștenitori care ar putea fi excluși de la moștenire ori ar putea primi o moștenire în cote incorecte dacă aparentul copil moștenește ca descendent al celor moșteniți. Un interes ar putea avea, spre exemplu, și soțul/soția respectivilor moștenitori ori copiii acestora.

1.3. Termenul de introducere a acțiunii

Acțiunea în contestarea filiației poate fi introdusă oricând, chiar și după moartea celui a cărui filiație se contestă, însă numai dacă acesta a lăsat moștenitori firești.

Această acțiune este, deci, **imprescriptibilă**, dar supusă unor condiții.

1.4. Probele în acțiunea în contestarea filiației

În cazul acestei acțiuni, art. 421 alin. (2) menționează în mod expres probele, prioritizându-le după valoarea probatorie.

Probele ce pot fi utilizate în cadrul acestei acțiuni sunt:

1. certificatul medical constatator al nașterii;
2. expertiza medico-legală de stabilire a filiației; sau
3. orice mijloc de probă, inclusiv:
 - a. prin posesia de stat;
 - b. prin martori, doar dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituie de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut.

1.5. Contestarea filiației față de mamă

În ceea ce privește filiația față de mamă, dreptul românesc consacră principiul filiației care rezultă din **faptul nașterii**, dictonul *mater semper certa est* [(identitatea) mamei e întotdeauna sigură] fiind baza filiației față de mamă atât în dreptul românesc actual, cât și în celelalte sisteme de drept din Europa și nu numai.

Principiul filiației rezultând din faptul nașterii era cândva o realitate clar stabilită și de necontestat, astăzi însă faptul nașterii nu mai este singurul care poate crea legături de filiație, având în vedere posibilitatea inseminării artificiale a mamei purtătoare, posibilitatea donării de ovule și a altor astfel de tehnici medicale prin care o femeie poate da naștere unui copil care nu este biologic al său. Totuși, legislația românească păstrează principiul conform căruia mama este femeia care a născut copilul, deși ar fi extrem de benefică și reglementarea legală a mamei purtătoare.

În ceea ce privește filiația față de mamă, **regula** este cea stabilită de art. 411 alin. (1) C. civ. care stabilește că posesia de stat conformă cu actul de naștere creează o prezumție absolută de maternitate – *nicio persoană nu poate reclama o altă filiație față de mamă decât aceea ce rezultă din actul său de naștere și posesia de stat conformă cu acesta*.

Practică judiciară

Tribunalul Cluj^[1] a respins apelul reclamantului împotriva sentinței civile nr. 6286 din 23 septembrie 2019 a Judecătoriei Cluj-Napoca, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată.

Situația în care în actul de naștere al unei persoane a fost înscrisă ca mamă o altă femeie decât aceea care l-a făcut, își are remediul în formularea unei acțiuni în justiție în contestarea filiației față de mamă, în cadrul căreia doada adevăratei filiații se poate face prin orice mijloc de probă. (...)

Prima instanță, a concluzionat corect că în speță nu s-a săvârșit o eroare materială în actul de stare civilă a reclamantului, care să permită îndreptarea sa prin procedura art. 57-58 din Legea nr. 119/1996 .

Potrivit art. 130 din Metodologia cu privire la aplicarea unitară a dispozițiilor în materie de stare civilă, aprobate prin H.G. nr. 64/2011, „(1) Rectificarea unor rubrici din actul de stare civilă presupune îndreptarea unor erori materiale comise cu ocazia înregistrărilor de stare civilă și se face prin bararea textului greșit cu o linie orizontală și înscrierea, cu cerneală roșie, deasupra, a noului text”.

[1] Trib. Cluj, s. civ., dec. nr. 821 din 16 iulie 2020, rol.ii.ro.

La această procedură se poate apela atunci când s-au săvârșit erori materiale mărunte, cu privire la numele persoanelor săvârșite în actul de naștere al persoanei cu ocazia întocmirii acestuia, nu în situația în care în act este înscrisă o altă femeie decât aceea care l-a născut.

În speță, actul de naștere al reclamantului este conform cu declarația de naștere în care la rubrica „mamă” apare înscrisă (...), în vârstă de 28 de ani. Mama este identificată prin date amănunțite care aparțin cu totul altei persoane decât (...). Câtă vreme actul de naștere al reclamantului este conform cu declarația de naștere, nu se poate susține că s-a strecurat o eroare materială în cuprinsul actului de naștere, iar eroarea săvârșită, dacă a fost vorba de o eroare la acel moment, a fost asupra identității persoanei mamei, și nu o eroare materială.

Prin **excepție**, este înlăturată prezumția absolută de maternitate rezultată din posesia de stat conformă cu actele de naștere atunci când printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituire de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut.

1.6. Contestarea filiației față de tată

Acțiunea în contestarea filiației față de tată^[1] va privi pe tatăl din afara căsătoriei, în cazul tatălui din căsătorie existând acțiunea specifică a contestării filiației față de tatăl din căsătorie, prevăzută de art. 434 din Codul civil.

Practică judiciară

Judecătoria Drăgășani^[2] a **admis** o cerere de contestare filiație având în vedere că era cu neputință ca pârâtul să fie tatăl minorei a cărei filiație se contestă. Cauza a avut ca obiect contestarea filiației față de tată, formulată de mamă, ca reprezentantă a minorei. (...)

În cauză, instanța a constatat că mama a solicitat:

– contestarea filiației față de tată, întrucât este cu neputință ca pârâtul să fie tatăl minorei;

[1] A se vedea, ca model „Acțiune în contestarea filiației față de tatăl din căsătorie”, în *Ghidul practic modele de cereri pentru justițiabili în materia dreptului familiei*, p. 99, www.portal.just.ro.

[2] Jud. Drăgășani, compl. min. și fam., sent. civ. nr. 2596/2013, rol.ii.ro.

– anularea mențiunii din actul de naștere al minorei (...) în ceea ce privește rubrica „tată”, prin radierea numelui pârâtului.

În motivare s-a reținut că reclamanta s-a căsătorit cu pârâtul (...) conform actului de căsătorie înregistrat la Primăria (...). Din căsătoria reclamantei cu pârâtul au rezultat doi copii (...).

În luna martie a anului 2006, reclamanta s-a despărțit în fapt de pârât, iar din luna aprilie 2007 a intrat într-o altă relație de concubinaj.

La data de 05.03.2009, reclamanta a introdus acțiune de divorț, iar prin sent. civ. nr. 1009/2009, pronunțată de Jud. Bacău, s-a dispus: desfacerea căsătoriei prin divorț și încredințarea minorei spre creștere și educare reclamantei, cu obligarea pârâtului la plata pensie de întreținere în favoarea minorei și revenirea reclamantei la numele purtat anterior căsătoriei.

Arată reclamanta că, la momentul introducerii acțiunii de divorț, aceasta era despărțită în fapt de pârât de aproximativ 3 ani, timp în care nu a mai reluat conviețuirea cu pârâtul, având un alt domiciliu.

Minora (...) este rezultată din relația reclamantei de concubinaj.

La momentul înregistrării minorei, în registrul de naștere al Primăriei (...), la rubrica „tată” a fost trecut pârâtul, deși este cu neputință ca acesta să fie tatăl minorei.

Prezumția de paternitate nu-și găsește aplicarea în prezenta cauză, minora nefiind rezultatul din căsătoria reclamantei cu pârâtul, ci din relația acesteia de concubinaj, concubin ce s-a îngrijit de creșterea și îngrijirea minorei.

În drept, cererea este întemeiată pe dispozițiile art. 421 alin. (1) C. civ., art. 410 C. civ. și art. 114 alin. (1) C. proc. civ.

La cererea de chemare în judecată, reclamanta a atașat spre dovadă înscrisuri.

Pârâtul nu a formulat întâmpinare și nu a solicitat probe în apărare.

Instanța a încuviințat și a fost administrată proba cu înscrisuri și testimonială, fiind audiată martora propusă de reclamantă. (...) Arată martora că minora a fost crescută împreună de reclamantă și de concubin. Cunoaște că pârâtul, în prezent, se află în Italia și că reclamanta s-a căsătorit (...).

În ceea ce privește acțiunea în contestația filiației, Codul civil, în art. 421 prevede că „Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesia de stat”. În această situație, filiația se poate dovedi prin orice mijloc de probă.

Raportând norma de drept precizată la speța dedusă judecării, instanța a reținut că se poate constata fără dubiu că pârâtul nu este tatăl minorei

de mai sus, prin urmare, a fost admisă acțiunea reclamantei și, în consecință, s-a dispus și radierea numelui de familie și a prenumelui pârâtului de la rubrica „tatăl” din actul de naștere al minorei. (...)

2. Stabilirea maternității

2.1. Cadrul legal

Cadrul legal al acțiunii în stabilirea maternității îl constituie **art. 422 și art. 423 din Codul civil**.

Art. 422. Acțiunea în stabilirea maternității

În cazul în care, din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, filiația față de mamă se poate stabili printr-o acțiune în stabilirea maternității, în cadrul căreia pot fi administrate orice mijloace de probă.

Art. 423. Regimul juridic al acțiunii în stabilirea maternității

(1) Dreptul la acțiunea în stabilirea filiației față de mamă aparține copilului și se pornește, în numele acestuia, de către reprezentantul său legal.

(2) Acțiunea poate să fie pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.

(3) Acțiunea poate fi introdusă și împotriva moștenitorilor pretinsei mame.

(4) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

(5) Dacă însă copilul a decedat înainte de a introduce acțiunea, moștenitorii săi pot să o introducă în termen de un an de la data decesului.

2.2. În ce condiții se poate introduce acțiune în stabilirea maternității

Acțiunea în stabilirea maternității^[1] poate fi pornită doar în cazul în care:

– din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii. Dacă certificatul constatator al nașterii nu există, fie pentru că nu a existat niciodată, fie pentru că a fost

^[1] A se vedea „Acțiune în stabilirea filiației copilului față de mamă”, în *Ghidul practic...*, op. cit., p. 86.

distrus ori pierdut ori este indisponibil din alt motiv, se poate introduce o acțiune în stabilire a maternității;

– dacă se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii.

De reținut: Dacă certificatul constatator al nașterii există și corespunde cu posesia de stat, atunci trebuie contestată maternitatea și apoi deschisă o acțiune în stabilirea maternității.

2.3. Părțile în acțiune

În acțiunea în stabilirea maternității, **reclamantul** va fi:

– copilul – cât timp acesta este minor, acțiunea se va porni de către reprezentantul său legal;

– moștenitorii acestuia, care pot introduce sau continua acțiunea introdusă de către copil.

Pârât în această acțiune va fi:

– pretinsa mamă;

– moștenitorii acesteia.

2.4. Termenul de introducere a acțiunii

Acțiunea poate fi introdusă:

– de către copil → oricând în timpul vieții acestuia;

– de către moștenitorii copilului → în termen de un an de la decesul copilului.

În conformitate cu art. 6 alin. (4) C. civ., *prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.*

1. dacă copilul este născut anterior intrării în vigoare a Codului civil, atunci, conform **Codului familiei**, acțiunea poate fi introdusă oricând în timpul vieții de către acesta;

Art. 52 C. fam.: Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă aparține numai copilului; ea poate fi pornită de reprezentantul legal, în cazul în care copilul este minor sau pus sub interdicție. Dreptul de a porni acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă nu trece asupra moștenitorilor copilului; ei pot continua acțiunea pornită de acesta. Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsei mame. Acțiunea nu se prescrie în timpul vieții copilului.

2. dacă copilul decedează după introducerea acțiunii, ea poate fi continuată de moștenitori;

3. dacă copilul a decedat și nu a început acțiunea, prescripția poate fi opusă moștenitorilor care vor să înceapă acțiunea în termen de un an de la deces, însă admiterea sau respingerea acestei excepții trebuie avută în vedere de judecător, în funcție de speța în cauză.

Practică judiciară

Minora s-a născut la data de 16.01.2009, în Italia, având filiația stabilită numai față de tată, conform certificatului de naștere.

Din analiza dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, se reține că stabilirea filiației este supusă dispozițiilor legale în vigoare la data nașterii copilului a cărei filiație se solicită a fi constatată, astfel încât prezenta cauză urmează a fi soluționată raportat la dispozițiile Codului familiei.

Potrivit art. 47 C. fam., „filiația față de mamă rezultă din faptul nașterii. Ea se dovedește prin certificatul constatator al nașterii”.

Conform art. 50 C. fam., „în cazul în care, din orice împrejurări, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii, ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, dovada filiației se poate face în fața instanței de judecătorești prin orice mijloc de probă”.

De asemenea, potrivit art. 8 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, copilul are dreptul la stabilirea și păstrarea identității sale.

Instanța reține din actele medicale eliberate de Spitalul (...) Italia, că minora s-a născut la data de 16.01.2009.

Prin răspunsurile date la interogatoriul administrat de instanță, în ședința publică din data de 10.12.2014, pârâta a recunoscut maternitatea minorei și a fost de acord cu înscrierea numelui și prenumelui său în actul de naștere al minorei, la rubrica „mamă”.

Din declarația martorului audiat în cauză rezultă că părțile au avut o relație de concubinaj și au locuit în Italia, relație din care a rezultat minora. Același martor a declarat că, de la naștere, minora a rămas în grija mamei și, în același an, mama împreună cu minora au venit în România, unde locuiesc în prezent, iar tatăl minorei a rămas în Italia.

Față de aceste considerente, instanța, având în vedere ocrotirea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale minorei și respectul față de viața de familie, care cere ca realitatea biologică și socială să prevaleze în statutul civil al persoanei, în temeiul art. 50 C. fam., a admis acțiunea

civilă formulată și a constatat că pârâta este mama minorei, născută la data de 16.01.2009, în Italia, și a dispus înscrierea numelui și prenumelui acesteia în actul de naștere al minorei la rubrica „mamă”.

În baza art. 101 C. civ., la rămânerea definitivă a prezentei sentințe, un exemplar se va comunica Serviciului Public Comunitar de Evidență a Persoanelor din cadrul Consiliului Local al orașului, în vederea înscrierii mențiunii corespunzătoare în actul de naștere al minorei^[1].

3. Stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei

3.1. Cadrul legal

Cadrul legal al acțiunii în constatarea paternității față de tatăl din afara căsătoriei^[2] îl constituie **art. 424-428 din Codul civil**.

Art. 424. Stabilirea paternității prin hotărâre judecătorească

Dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

↳ această acțiune poate fi introdusă doar dacă există un refuz al tatălui din afara căsătoriei de a recunoaște copilul.

Dacă nu există un astfel de refuz, acțiunea în stabilirea paternității va fi **respinsă** ca neîntemeiată^[3].

Practică judiciară

Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată pe rolul Judecătoriei (...), reclamanta a solicitat, în contradictoriu cu pârâțul, să i se aprobe cererea de schimbare a numelui celor trei copii ai săi pe numele actual de căsătorie al soțului său, dorind să fie înfiați. (...)

În fapt, la data de 03.08.2006, 01.09.2009 și 24.06.2014 s-au născut minorei, fiindu-le stabilită filiația doar față de mamă, respectiv față de reclamantă, astfel cum rezultă din certificatele de naștere aflate la dosar (...)

La data de 31.01.2019, reclamanta s-a căsătorit cu pârâțul (...)

În drept, conform art. 408 alin. (3) C. civ., filiația față de tatăl din afara căsătoriei se stabilește prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească.

[1] Jud. Reșița, s. civ. și pen., sent. nr. 6 din 7 ianuarie 2015, rol. ro.

[2] A se vedea „Acțiune în stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei”, în *Ghidul practic...*, op. cit., p. 90.

[3] Jud. Constanța, s. civ., sent. civ. nr. 534 din 22 ianuarie 2020, rol. ro.

rească, după caz. De asemenea, potrivit art. 424 C. civ., dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

Dispozițiile legale anterioare stabilesc, așadar, regula subsidiarității stabilirii paternității copilului pe cale judecătorească, această din urmă cale fiind deschisă exclusiv în ipoteza în care tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil.

În cauza dedusă judecății, instanța a constatat că pârâtul a solicitat admiterea acțiunii, achiesând la susținerile părții adverse. Instanța a reținut că, potrivit art. 416 alin. (1) C. civ., recunoașterea poate fi făcută prin declarație la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament, precum și că, în cauză, nu este îndeplinită condiția existenței refuzului tatălui de a-l recunoaște pe copil, astfel încât să se recurgă la intervenția organului judiciar.

Din cauza neîndeplinirii condiției subsidiarității, instanța a stabilit că cererea formulată este neîntemeiată.

3.2. Părțile în acțiune

Art. 425. Acțiunea în stabilirea paternității

(1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal.

(2) Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.

(3) Acțiunea în stabilirea paternității poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsului tată.

Reclamant în acțiunea în stabilirea paternității poate fi:

- copilul – prin mama sa ori prin reprezentantul legal;
- moștenitorii copilului.

Pârât în acțiune poate fi:

- pretinsul tată;
- moștenitorii pretinsului tată.

3.3. Termenul în care poate fi introdusă acțiunea

Acțiunea în stabilirea paternității poate fi introdusă:

- oricând în timpul vieții copilului;